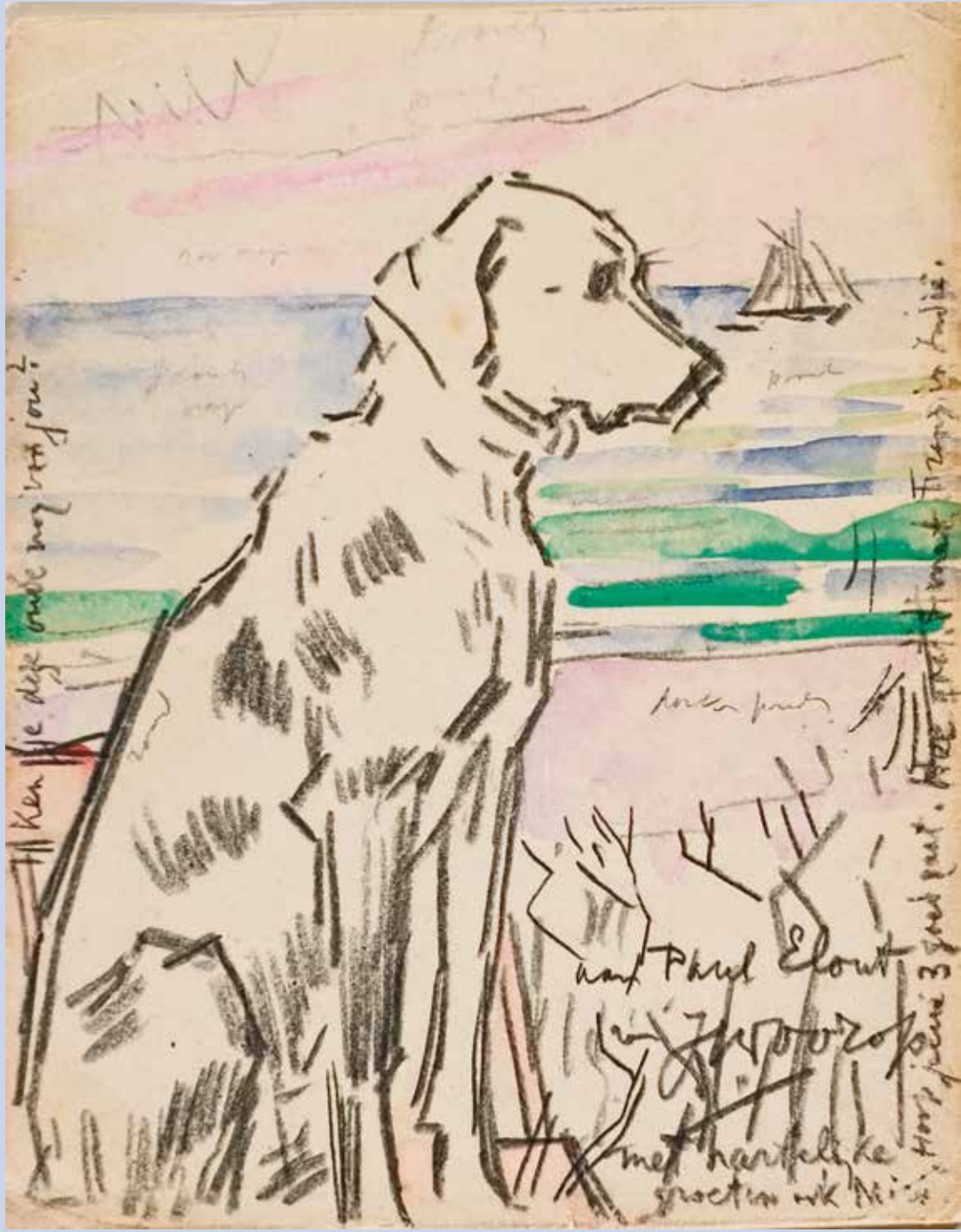

de schilders van

Domburg

W BOOKS

Ken de deze oude myn jonk?

van Paul Elout

van Zoro

met hartelijke groeten van Ni...

Hoor, mijn 3 jaar punt. Het is 1881. Het is 1881. Het is 1881.

de schilders van

Domburg

Francisca van Vloten

 W BOOKS

P. MONORIMAN

zee en duinen	24
de manteling	68
land en dorp	94
eilanders	138
badgasten	174
stillevenens	212
late grafiek	240

INDEX KUNSTENAARS 260 LITERATUURLIJST 262 COLOFON 264

- ◀ 2. **Piet Mondriaan**, *Zeegezicht*, 1909, olieverf op karton, 34,5 x 50,5 cm, Gemeentemuseum Den Haag
◀◀ 1. **Jan Toorop**, potloodtekening met waterverf bij een brief van Jan Toorop aan Paul en Mies Elout-Drabbe, d.d. 18 juli 1926, 14,5 x 11,5 cm, collectie H.F. Elout

10. Het atelier van Mies Elout-Drabbe aan de achterzijde van haar huis aan de Weststraat

11. De Weststraat richting Markt met na de 'inham' links het huis waarvan Toorop het rechterdeel misschien vanaf 1903 maar in ieder geval vanaf 1906 jarenlang huurde

12. Pension Wisse, Ooststraat 4a, het tweede witte, iets naar achteren gelegen huis links achteraan herbergde Piet Mondriaan in 1909 en vrijwel zeker ook in 1910

13. **Jan Toorop**, *Johan en Mies Drabbe in de tuin te Domburg*, 1898, zwart krijt met potlood en pastel op papier, 24 x 31 cm, collectie H.F. Elout

De criticus Albert Plasschaert omschreef Mies op deze tekening als 'een bloem nog niet open'. De krachtige kop van de oud-generaal en de onschuldige uitstraling van Mies zouden Toorop nog vaak inspireren.

Zee en duin

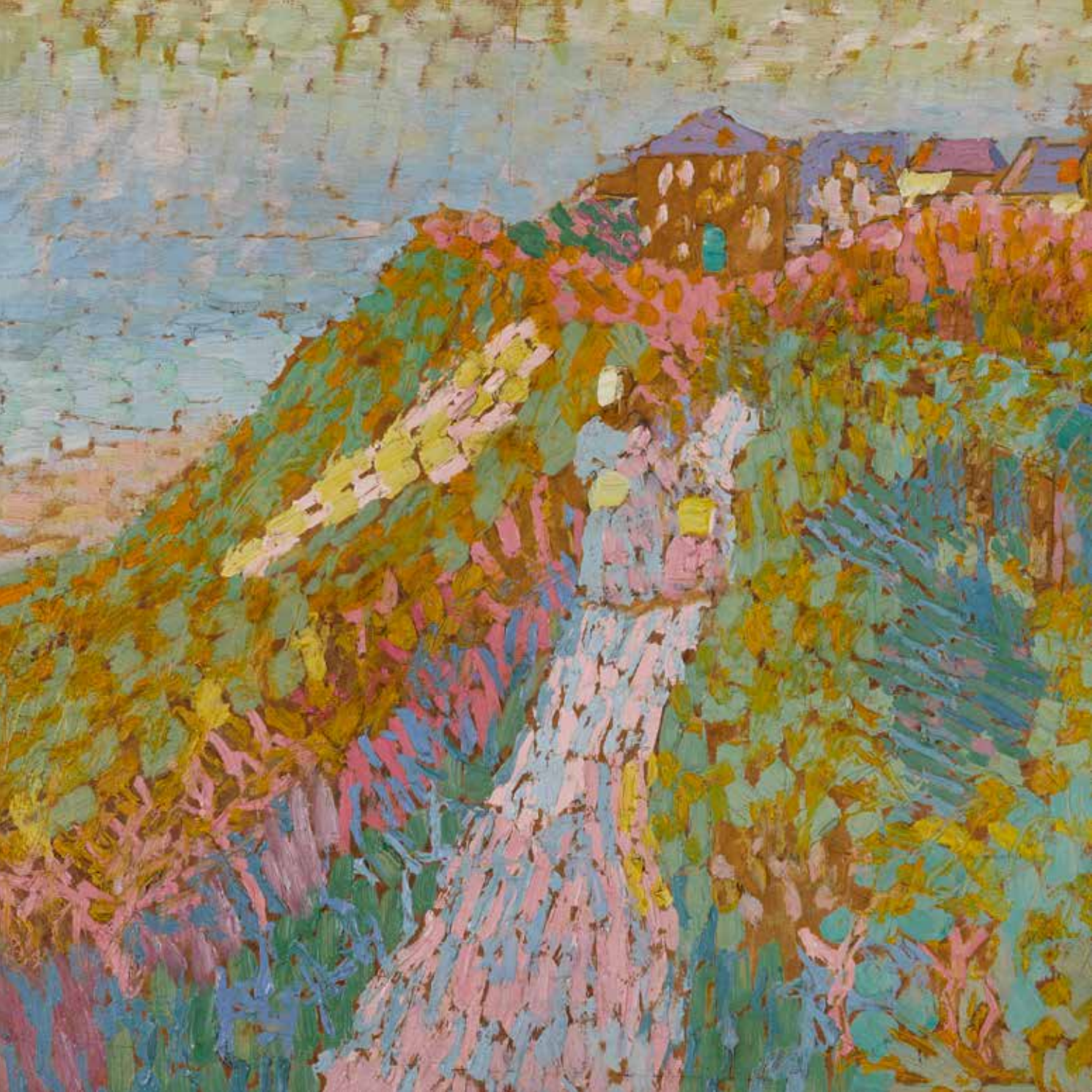
men

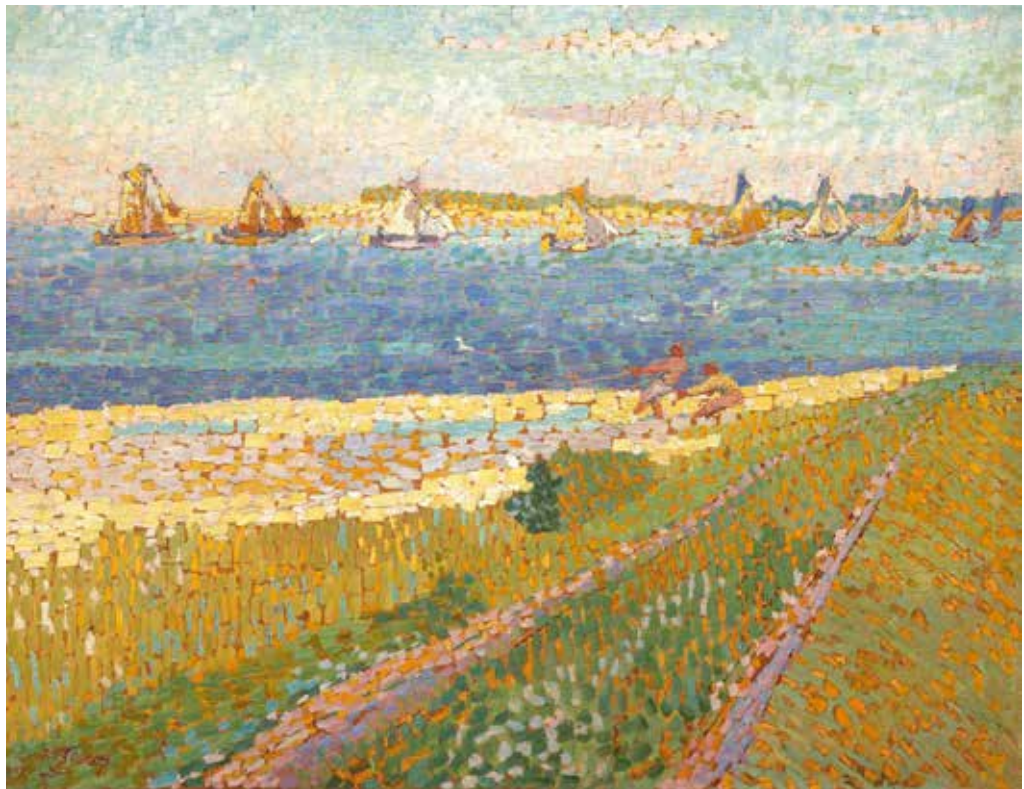

ZEE EN DUINEN

In 1837 – drie jaar na het verschijnen van de eerste badkoets op het strand – werd met financiële steun van onder meer koning Willem I een badpaviljoen op de Domburgse duinen gebouwd. Nadat het kustdorp in een halve eeuw van een dorpsse smalstad in een florerende badplaats was veranderd, werd het ‘koffie- en badhuis’ in 1889 vervangen door een groter en karakteristiek gebouw dat in aangepaste vorm en met gewijzigde bestemming nog steeds bestaat. Zowel overdag als ’s avonds was het in trek bij de badgasten; de kunstenaars trof men er zelden aan. Zij zochten de stillere plekjes aan zee, op het verre strand, diep in de Manteling-bossen en langs de velden en wegen. De ideeën van de schilders van Barbizon, die gevoed waren met het realisme van de 17de-eeuwse Hollandse schilderkunst en de Engelse landschapsschilderkunst, hadden in de jaren zeventig van de 19de eeuw ook Domburg bereikt. Het *en plein air*-schilderen was van Engeland overgewaaid naar Frankrijk; geholpen door de komst van de verftube – geen gedoe meer met het mengen van kleuren – vond het zijn weg over het gehele continent.

34. **Piet Mondriaan**, *Duinen bij Domburg (Duin V)*, ca. 1910, olieverf op doek, 65,5 x 96 cm, Gemeentemuseum Den Haag

46. **Jan Toorop**, *Duinen en zee bij Domburg*, 1908, olieverf op doek, 26,5 x 31,5 cm, Gemeentemuseum Den Haag

47. **Jan Toorop**, *De vissersvloot van Veere*, 1907, olieverf over een krijttekening op karton, 53,5 x 68 cm, Centraal Museum Utrecht

◀ 62. **Maurice Góth**, *Strandbeeld*, 1915, olieverf op doek, 48 x 60 cm, particuliere collectie

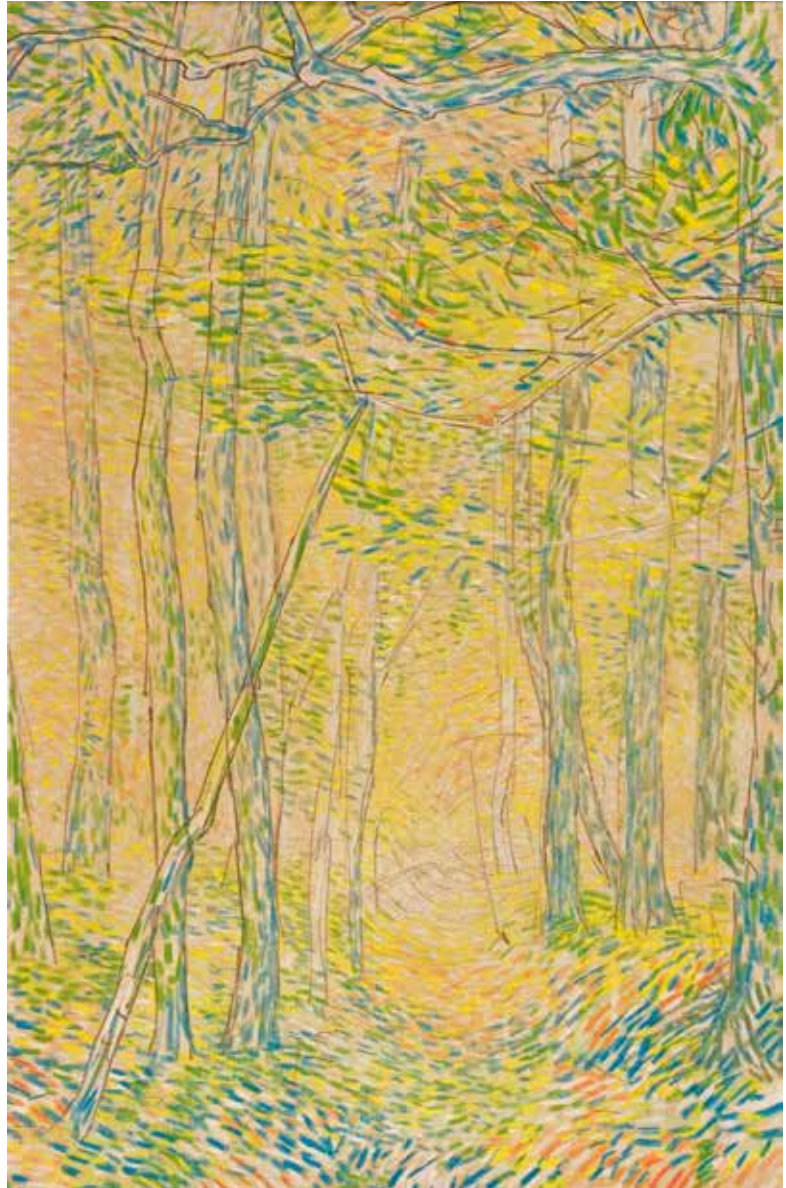
Góth deed onder meer met dit schilderij mee aan de Domburgsche Tentoonstelling van 1915. Het coloriet en de ongewone opbouw maakten indruk. Hoewel hij tot melancholie en depressies geneigd was, schilderde Maurice Góth veel strand- en duintaferelen die een languissante en zonnig warme sfeer ademden, maar nimmer wekten zij die indruk van grenzeloos genieten en volkomen overgave die hij met schijnbaar simpele middelen in *Strandbeeld* bereikte.

▲ 63. **Maurice Góth**, schilderend op het Domburgse strand, ca. 1920

85. **Mies Elout-Drabbe**, *De Manteling bij zonlicht*, ca. 1905-1910, potlood met kleurpotlood op papier, 24,5 x 16 cm, ICEAC CFVV

Mies Elout heeft de compositie op papier geschetst en vervolgens met kleurpotlood uitgewerkt. De tekening is illustratief voor de sfeer op de eerste tentoonstelling in het Domburgse kunstzaaltje. Het luminisme vierde hoogtij en kwam in talloze werken naar voren, krachtig en soms overweldigend bij Toorop, harmonieus en enigszins vlak bij Hart Nibbrig, zacht en bijna vredig bij Mies.

86. **Jacoba van Heemskerck**, *Landschap [Iepenlaan op de Lijdijkweg te Oostkapelle bij Domburg]*, 1909, olieverf op doek, 89,5 x 62,5 cm, particuliere collectie

Dit bijzondere *Landschap* bestaat uit een mengeling van licht-fauvistische en enkele grof-pointillistische elementen met al een accent op de lijnvoering. In Jacoba's eveneens in 1909 geschilderde olieverf *Bos in de zomer* kan men al enigszins een vergeestelijking proeven, een geslaagde poging niet zo zeer een onderwerp als wel een stemming weer te geven.

◀ 119.

Piet Mondriaan,
*Vuurtoren bij West-
kapelle, 1908-1909,*
olieverf op doek, 71 x
52 cm, Gemeentemuseum
Den Haag

➤ 120.

Piet Mondriaan,
Molen bij Domburg,
1908-1909, olieverf op
karton, 76,5 x 63,5 cm,
Gemeentemuseum Den Haag

colofon

UITGAVE

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com
m.m.v.

MTVP Museum Domburg
ICEAC Domburg
www.marietakmuseum.nl
info@mtvp.nl
www.iceac.eu

TEKST EN CONCEPT

Francisca van Vloten

VORMGEVING

Miriam Schlick

OPMAAK

Tjeerd Dam

Met dank aan Nel Brasser, Alex en Mieke
Elaut, Aarnout Helb, Geja Kuiper, Hans-
Günther Pawelcik, RKD Den Haag,
Galerie Het Noorderlicht Domburg en
Studio 2000 Blaricum

© 2018 WBOOKS, Francisca van
Vloten

ISBN 978 94 625 8260 6
NUR 646

 WBOOKS

MARIE TAK
VAN POORTVLIET
MUSEUM
DOMBURG

ICEAC

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2018

OOK IN DEZE REEKS

Schilderkunst in Laren
Emke Raassen-
Kruimel

*Rondom de Bergense
school*
Patricia Bracke-
Logeman
Maria Smook-Krikke

De schilders van De Ploeg
Jikke van der Spek

De schilders van Drenthe
Annemiek Rens

Van oudsher hebben kunstenaars over Walcheren gezworven, aangetrokken door de ongerepte schoonheid van de natuur, de bijzondere lichtval langs de kust en de weerschijn ervan over het vlakke land. Het grillige duinlandschap, de zee en de oude bossen die de dorpen omzomen, inspireerden schilders, dichters, componisten en schrijvers. De kustplaats Domburg was het centrale punt. 'Het is buiten zoo mooi van kleur, kleur, kleur en zon', verzuchtte de kunstenaar Jan Toorop in 1908 tijdens zijn verblijf in de badplaats.

Vanaf 1870 ontwikkelde Domburg zich tot een kunstenaarskolonie. Tot bloei kwam de kolonie met Toorop, die er samen met Piet Mondriaan de basis

voor het Nederlandse luminisme legde. Tal van binnenlandse en buitenlandse schilders kwamen er in Toorops kielzog werken. Ze raakten geïnspireerd door de omgeving en door de karakteristieke Zeeuwse bevolking. De zgn. Domburgsche Tentoonstellingen (1911-1921) maakten de band tussen hen nog hechter. De Eerste Wereldoorlog was voor de kunstenaarskolonie Domburg het begin van het einde.

Francisca van Vloten is conservator en adviseur van het MTVP Museum in Domburg en adviseur en (bestuurs-)lid van Europese organisaties op kunst- en cultuurgebied. Zij schrijft een biografie van de kunstenaars Carry van Biema en werkt aan een promotieonderzoek naar Domburg als badplaats en kunstenaarskolonie in Europees verband.

9 789462 581050

WWW.WBOOKS.COM